

Дудка Р. А., Прудько В. О.

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА

*Навчально-методичні матеріали
та плани семінарських занять для студентів 2-го курсу
факультету філології, історії та політико-юридичних наук*

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя
Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

ДУДКА Р. А., ПРУДЬКО В. О.

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА

*Навчально-методичні матеріали
та плани семінарських занять
для студентів 2-го курсу
факультету філології, історії та політико-юридичних наук*

Ніжин – 2024

УДК 327(075.8)

Д81

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ імені М. Гоголя)
Протокол № 14 від 30.05.2024 року

Рецензент:

Кузьменко Ю. В. – начальник відділу міжнародних зв'язків та інвестиційної діяльності виконавчого комітету Ніжинської міської ради, кандидат історичних наук, доцент.

Дудка Р. А., Прудько В. О.

Д81 Міжнародні відносини та світова політика: навчально-методичні матеріали та плани семінарських занять для студентів 2-го курсу факультету філології, історії та політико-юридичних наук. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. – 35 с.

Навчально-методичні матеріали віддзеркалюють зміст, мету та завдання курсу “Міжнародні відносини та світова політика”. У посібнику представлена робоча програма курсу, плани семінарських занять з методичними рекомендаціями до них, тематика реферативних повідомлень, завдання для самостійної та індивідуальної роботи студентів, обов'язкова та додаткова література, орієнтовний перелік питань для самопідготовки. Методична розробка розрахована на студентів спеціальності міжнародні відносини, а також історичних та політологічних спеціальностей вищих навчальних закладів та стане їм у пригоді для самостійної підготовки до складання заліку, написання курсових та дипломних робіт.

© Дудка Р. А., Прудько В. О., 2024

© НДУ ім. М. Гоголя, 2024

ЗМІСТ

1. Передмова	4
2. Опис навчальної дисципліни	6
3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни	8
4. Структура екзаменаційного кредиту	15
5. Методичне забезпечення	20
5.1. Плани та методичні рекомендації до практичних занять ...	20
5.2. Запитання до екзамену	32
6. Рекомендована література	33

1. Передмова

Світова політика та міжнародні відносини є частиною сучасної політичної науки. В кінці 70–80-х років сформувався новий науковий напрям – світова політика. Міжнародні політичні відносини являють собою відносини між державами з метою реалізації їх державних інтересів. Центральними дилемами міжнародних відносин виступають міждержавний конфлікт та міждержавне співробітництво, а також національна та міжнародна безпека.

Світова політика зародилась і виросла на фундаменті міжнародних відносин і являє з ними єдиний та нерозривний комплекс. При цьому міжнародні політичні відносини є ведучим і самоутворюючим елементом структури міжнародних відносин, яка включає також економічні, науково-технічні, ідеологічні, військові та культурні міжнародні відносини.

Зовнішня політика тієї чи іншої країни являє собою практичне втілення міністерством закордонних справ основних принципів міжнародної політики держави, що виробляються в рамках його більш широких структур і покликані втілювати його національні інтереси.

Для прихильників політичного реалізму зовнішня політика здійснюється у трьох варіантах:

- політика статус-кво – проводиться державами, що прагнуть зберегти вплив у сфері міжнародних відносин;
- імперіалістична політика – характерна для держав, що прагнуть мати вплив у сфері міжнародних відносин;
- політика престижу – використовується країнами за допомогою демонстрації сили для збереження своєї ролі в системі міжнародних відносин.

Міжнародна політична система, так само як система міжнародної безпеки дедалі більше обумовлюються процесами глобалізації, які перетворилися на найважливіший фактор впливу на зовнішню та оборонну політику провідних країн світу. Традиційні центри міжнародної політики поступаються місцем новим впливовим гравцям у вигляді транснаціональних корпорацій, формалізованих інтеграційних

об'єднань або неформальних асоціацій та альянсів. В умовах глобалізації чинники взаємопов'язаності світу стають настільки потужними, що значною мірою втрачається істотна різниця між великими та малими державами, оскільки цілком реальним стає технологічний та економічний прорив невеликої країни на вістря світового поступу, так само як і поступова деградація держави з глобальними амбіціями до рівня звичайного постачальника сировинних та людських ресурсів.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0203 гуманітарні науки (шифр і назва)	нормативна	
	Напрямок підготовки 8.02030201 (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): _____	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ реферат _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин -90			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента -		Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	20год.
	Практичні, семінарські		
	20 год.		
	Лабораторні		
	0 год.		
	Самостійна робота		
	60 год.		
	Індивідуальні завдання: год.		
Вид контролю: екзамен			

Мета – надати студентам базові знання про сучасну світову політику та міжнародні відносини, їх теорію та практику.

Завдання – дати загальне уявлення про предмет та об’єкт дослідження курсу, а також ключові поняття дисципліни: ознайомити з сучасними тенденціями та школами вивчення світової політики; проаналізувати сучасні міжнародні відносини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- ключові поняття світової політики, періоди становлення теорії міжнародних відносин;

- основні міжнародні організації;

- важливі події сучасних міжнародних відносин;

- реалії та виклики сучасної глобалізації;

- події з регіоналізації світу.

вміти:

- орієнтуватись в сучасних системах міжнародних відносин;

- аналізувати події міжнародного масштабу та висловлювати свою аргументовану думку;

- володіти апаратом історичної науки, джерелами, спеціальною історичною літературою та енциклопедично-довідковими матеріалами із всесвітньої історії;

- демонструвати знання теорії та практики міжнародних відносин, зовнішньої політики, міжнародної безпеки, міжнародних комунікацій, розвитку міжнародних регіонів;

- кваліфіковано аналізувати міжнародні відносини та зовнішню політику держав, а також працювати в сферах зовнішньої політики та міжнародного співробітництва;

Опис компетенцій:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

РН1. Знати та розуміти природу, джерела та напрями еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини

РН3. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

РН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ I. Міжнародні відносини та світова політика після другої світової війни

Тема 1. Історія та теорія світової політики.

Світова політика як наукова дисципліна. Світова політика чи міжнародні відносини? Загальні методологічні основи міжнародних досліджень. Загальнонаукові та прикладні методи в дослідженні міжнародних відносин. Теоретичні основи міжнародної безпеки. Роль держави в забезпеченні безпеки в умовах глобалізації. Нові «загрози» безпеці. Проблеми регіональної безпеки. Поняття «міжнародний конфлікт» та шляхи їх вирішення.

Тема 2. Формування Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Геополітична стратегія США.

Розстановка сил на міжнародній арені після закінчення Другої світової війни. Характерні риси Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Біполярність. Роль СРСР и США в післявоєнному світі. Ядерний фактор. Проблеми сфер впливу.

Холодна війна як явище у міжнародних відносинах, її характерні риси, хронологічні межі. Ідеологія та геополітика у виникненні холодні війни. Формування образу ворога. Німецька проблема після Другої світової війни та формування соціалістичного табору. Мирне урегулювання з колишніми союзниками Німеччини. Ситуація в Німеччині у 1945-1947 рр. Курс західних держав на створення західнонімецької держави. Берлінська криза 1948-1949 гг. Поділ Німеччини.

СРСР та процеси революційних перетворень в країнах народної демократії. Система двусторонніх договорів СРСР з країнами Східної Європи. Створення Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ). Прийняття ФРН у Західний Союз та НАТО. Утворення Варшавського договору. Берлінська криза 1958–1961 рр. Кризи в соціалістичному таборі. Радянсько-югославський конфлікт 1948 р. Позиція СРСР. Події в Угорщині 1956 р. «Пражська весна» 1968 р. та її придушення. Позиція Заходу. Суть американської «концепції стримування». Доктрина Трумена. План Маршалла. Брюссельський пакт та Західний союз. Створення НАТО. Директива СНБ-68 (1950 г.). Становлення Сан-Франциської підсистеми міжнародних відносин: завершення

біполярного розколу світу. Воєнно-політична конфронтація у Східній Азії (1945–1953 гг.). Утворення КНР та міжнародні наслідки. Сан-Франциська конференція 1951р. Мирний договір з Японією.

Ядерний фактор у воєнно-стратегічних концепціях США та СРСР. Зміна зовнішньої політики за М. Хрущова та Ейзенхауера. Карибська криза. Стосунки між США та Китаєм. Криза політики «з позиції сили» в кінці 60-х рр. Пошуки шляхів виходу з кризи. Обмеження гонки озброєнь. Проблема взаємовідносин між США та країнами Західної Європи. Позиція Франції. Роль радянсько-французьких відносин у потеплінні міжнародного клімату в 1960-і рр. «Нова східна політика» ФРН.

Тема 3. Країни Азії та Африки у 60–70-х роках.

Процеси національного визволення після Другої Світової війни. Палестинська проблема. Утворення держави Ізраїль. Арабо-ізраїльські війни. Геополітичні, економічні та релігійні причини конфлікту. Суецька криза 1956 р. Арабо-ізраїльська шестиденна війна 1967 р. та війна Судного дня 1973 р. Вплив близькосхідного конфлікту на міжнародні відносини. Звільнення країн від колоніальної залежності. Події в Конго. Рух неприєднання. Війна США у В'єтнамі та позиція СРСР. Індійсько-Пакистанський конфлікт. Корейське питання. Утворення двох Корей.

Тема 4. Кінець «холодної війни»

Падіння Берлінської стіни. Розпад СРСР. Причини і етапи розпаду СРСР. “ДКНС” та прискорення процесу дезінтеграції СРСР. Утворення СНД. Біловезькі та Алма-Атинські угоди (грудень 1991 р.). Утворення нових незалежних держав, їх визнання та становлення їх зовнішньої політики. Міжнародне значення цього процесу. Діяльність СНД. Таможний союз. Війни в Чечні та Осетії. Проблеми взаємовідносин держав на колишньому просторі СРСР. Криза у країнах Східної та Центральної Європи. Польські події (1980 р.). Пролонгація терміну Варшавського Договору (1985 р.). Народно-демократичні революції в країнах Східної та Центральної Європи. Криза та ліквідація ОВД. Розпуск РЕВ. Угоди про виведення радянських військ з країн Східної Європи. Оксамитова революція в Чехословаччині та розпад ЧСФР. Політичні зміни в Угорщині та повстання в Румунії. Вбивство Н. Чаушеску. Ситуація в Болгарії та Албанії. Розпад Югославії та значення балканської кризи для ситуації в Європі.

Проголошення незалежності Хорватією, Словенією. Боснійська проблема. Війни на теренах Югославії 1991–1995 р. Дейтонські мирні угоди. Косовська криза. Війна НАТО проти Югославії 1999 р. та 2001 р. Формування субрегіонального співробітництва в Європі. Центральноевропейська ініціатива. Вишеградська група. Утворення зони Чорноморського співробітництва. Рада держав Балтійського моря.

Розділ II. Світова політика на сучасному етапі

Тема 1. Глобалізація. Новий світовий порядок. Регіоналізація світу.

Сутність глобалізації. Зміна ролі держави в умовах глобалізації. Міжнародні організації: МВФ, ООН, СОТ, НАТО та ін. Регіоналізація, анклавізація та інші антиглобалістські тенденції. Демократизація та крах біполярного світу. Протиріччя сучасного світу: одно – чи багатополлярність? Панамериканська система у кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Нова «Ініціатива для Америк» (1990 р.)

Виклики сучасного світу та нові аспекти регулювання міжнародних процесів. Проблеми безпеки та контролю над озброєнням. Конфлікти в сучасному світі. Проблема «Північ-Південь». Проблеми демографії та екології. Економіка, освіта, право та мораль в сучасній світовій політиці. Зовнішня політика та дипломатія. Глобальне управління. Діяльність «Римського» та «Більдерберзького клубу». Давоський економічний форум.

Розширення НАТО та ЄС у Центральній і Східній Європі (2004-2014 рр.). Криза ООН. Тероризм та антитерористична коаліція. Нова хвиля «оксамитових революцій». Проблема ПРО в російсько-американських відносинах на сучасному етапі. Україна у світовій політиці. Роль енергетичного та екологічного чинника в міжнародних відносинах.

Тема 2. Європейський союз

Початок інтеграційного процесу в Європі. Створення ЕОУС, Євратома. Маастрихтська сесія. Розширення ЄС до 25 членів Союзу. Протиріччя інтеграції. Проблема європейського громадянства, єдина валюта. Шенгенська зона. Інструменти торгівельної політики. Спільний митний тариф (ССТ) Європейського Союзу. Застосування ССТ. Тарифи спільної системи преференцій ЄС. Загальні правила імпорту. Антидемпінгові та антисубсидійні заходи. Інструменти торгівельних

бар'єрів. Політика експорту в ЄС. Нормативно-правова та інституційна основа трансатлантичного співробітництва. Розвиток відносин ЄС-США у 1990-х роках. Напрями розвитку співробітництва ЄС та США в 2000–2010-х роках. НАТО та спільна зовнішня і безпекова політика ЄС. Економічні відносини між ЄС та США: інвестиційні зв'язки, торгові війни, конкуренція між євро та долларом. Інструменти лібералізації торгівлі за концепцією Трансатлантичного торговельного та інвестиційного партнерства (ТТІР). Специфіка трансатлантичного співробітництва в сучасних умовах («фактор Трампа», «America first»).

Система європейської безпеки. Міжнародні регіональні організації в сучасній Європі. Брексит в Великій Британії. Проблема мігрантів для Європи.

Тема 3. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході в кін. ХХ – поч. ХХІ ст.

Загальна характеристика регіону. Форми правління в державах. Розкол на про та антизахідні держави. Вплив релігії в регіоні.

Утворення Ізраїльської держави. Арабо-ізраїльські війни. Кемп-Девідські угоди (1978 р.). Вашингтонський мирний договір між Ізраїлем та Єгиптом (1979 р.). Припинення членства Єгипту в ЛАД та інші санкції арабських держав проти Єгипту. Агресія Ізраїлю проти Лівану (1982 р.).

Криза ОВП та її наслідки. Початок «Інтифади» (1987 р.) та її етапи. Діяльність «Баас». Економічна специфіка. Етнотериторіальні та прикордонні проблеми. 1988 р. – проголошення Я. Арафатом незалежної Палестинської держави. США в ролі архітектора мирного врегулювання ізраїльсько-палестинського конфлікту. Мадридський саміт 1991 р. Домовленість в Осло 1992 р. «Декларація про принципи» 1993 р. Створення Палестинської автономії у 1994р. Тимчасова угода Ізраїлю та Палестини про Західний берег та сектор Газа (Осло-2). Дії ізраїльської терористичної організації «Леви Іудеї». Вбивство ними І. Рабина. Консервативний уряд Б. Нетаньяху. Кемп-Девідський саміт. Нова напруга у відносинах Ізраїлю та Палестини. Мирний договір між М. Аббасом та А. Шароном. Липнева війна 2006 р. Ізраїлю проти «Хізболи». Прихід до влади в Палестині «ХАМАС». Загострення конфлікту у 2023 р. Війна між Ізраїлем та сектором Газа. Іракський фактор. Ірано-іракська війна. Агресія Іраку проти Кувейту. Роль ООН у врегулюванні кризи та поновлення суверенітету Кувейту. Позиції США та СРСР. Переговори Дж. Буша та М. Горбачова у Хельсінкі.

Багатонаціональна коаліція на чолі США проти Іраку. Наслідки конфлікту. Операції “Буря в пустелі” та «Шок і трепет». Діяльність міжнародної комісії РБ ООН в Іраку і її наслідки. Війна в Сирії. ІДІЛ. Роль США, Туреччини та Росії у вирішенні конфлікту. Зустрічі в Сочі.

Афганська проблема. Квітнева революція 1978 р. в Афганістані. Вступ радянських військ до Афганістану. Афгано-пакистанські переговори, роль ООН. Женевські угоди по Афганістану. Вивід радянських військ (лютий 1989 р.). Афганістан після падіння влади Наджибули та приходу до влади моджахедів. Громадянська війна в Афганістані та її вплив на міжнародні відносини в регіоні. Війська США в країні. Вивід військ. Наркобізнес, тероризм, міграція. Правління Талібану. Інтеграційні процеси в арабському світі. Ліга арабських держав. Рада співробітництва арабських країн Перської затоки. Союз арабського Магриба. Інтеграція на релігійній основі. Організація Ісламської Конференції (ОІК) з 57 країн. Основні тенденції та перспективи.

Тема 4. Азіатсько-Тихоокеанський регіон у системі міжнародних відносин кін. ХХ–поч. ХХІ ст.

Комплекс відносин між США, СРСР, Японією та Китаєм. Зовнішня політика Китаю у 80-90-ті роки. Китайсько-американські взаємини. Китайсько-радянські стосунки. Китайсько-японські відносини. Приєднання Гонконгу та Макао до КНР. Тайвань і КНР: можливість вирішення протиріч.

Японія у міжнародних відносинах. Японо-американське партнерство та суперництво. “Північні території” у відносинах з СРСР та Росією. Роль Японії у Східній та Південно-Східній Азії. Проблема “двох Корей” у міжнародних відносинах. Кампучійська проблема у 80-90-ті роки та зусилля по дії врегулюванню. “Нові індустріальні країни” Сінгапур та Гонконг на Далекому Сході. Розвиток регіонального співробітництва. АСЕАН у міжнародних відносинах. Створена у 1967 р. Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) у складі Сінгапуру, Таїланду, Філіппін, Індонезії та Малайзії. Пізніше приєдналися Бруней (у 1984 р.), В’єтнам (у 1995 р.), Лаос, М’янма (у 1997 р.), Камбоджа (у 1999 р.). Створення та діяльність БРІКС. Співпраця між контртерористичними, антинаркотичними, антипіратськими структурами АТР.

Тема 5. Міжнародні відносини в Латинській Америці та Африці кін. ХХ – поч. ХХІ ст.

Англо-аргентинський конфлікт. Позиції США, країн НАТО та країн Латинської Америки. Події на Гренаді. Агресія США та міжнародні наслідки окупації Гренади. Регіональні організації в Латинській Америці. НАФТА. МЕРКОСУР. Зовнішня політика країн Андської групи. Роль Бразилії та Мексики у регіоні. Куба в міжнародних відносинах. Американо-кубинські відносини. Угода 1988 р. про виведення кубинських військ з Анголи. Загальнонаціональні вибори в Анголі та новий етап протистояння МПЛА та УНІТА. Дипломатична боротьба навкруги Західної Сахари. Організація референдуму. Активізація сепаратистських сил у Ефіопії. Проблема Еритреї. Референдум в Еритреї. Дезінтеграція Сомалі, проблема зовнішньої допомоги.

Радянська політика щодо африканських країн. Африканські країни та країни Західної Європи, США, Японія. Франко-африканське співтовариство. Війна в Лівії. Вбивство М. Кадаффі. Сучасне становище Лівії. Єгипет на сучасному етапі. Співробітництво африканських держав з Китаєм та РФ. Сучасні війни за ресурси Африки.

Тема 6. Міжнародний тероризм. Світова міграція.

Міжнародний тероризм: його сутність, основні характеристики, цілі та методи. Світова міграція: основні причини та фактори, що впливають на міграційні процеси. Зв'язок між міжнародним тероризмом і світовою міграцією. Вплив терористичних актів на міграційні процеси: зміна масштабів міграції, реакція країн на терористичні загрози. Роль міграції у поширенні тероризму: можливість зловживання міграційними потоками для терористичних цілей. Аналіз сучасних тенденцій міжнародного тероризму та міграції: вплив геополітичних змін, конфліктів і економічних чинників. Виклики, які виникають у зв'язку з розвитком міжнародного тероризму та міграцією, шляхи реагування країн і міжнародних організацій. Міжнародне співробітництво: роль ООН, ЄС та інших міжнародних організацій у протидії тероризму і управлінні міграцією. Підсумки обговорення взаємозв'язку між міжнародним тероризмом і світовою міграцією. Заклик до спільних зусиль у боротьбі з тероризмом і розробці збалансованих підходів до міграційних процесів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	лаб	інд	с.р.		Л	П	Лаб	Інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1 Міжнародні відносини та світова політика після другої світової війни												
Тема 1. Історія та теорія світової політики		2										
Тема 2. Формування Ялтинсько-Потсдамської системи. Геополітична стратегія США після війни.		2				4						
Тема 3. Країни Азії та Африки у 60-70-х роках.			2			6						
Тема 4. Кінець «холодної війни»		2				5						
Разом за змістовим модулем 1		6	2			15						

Змістовий модуль 2.Світова політика на сучасному етапі												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Глобалізація. Новий світовий порядок. Регіоналізація світу		4	2			5						
Тема 2. Європейський союз		4	4			10						
Тема 3. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході в кін.ХХ – поч. ХХІ ст.		2	2			5						
Тема 4. Азіатсько- Тихоокеанськи й регіон у системі міжнародних відносин кін. ХХ – поч. ХХІ ст.		2	2			15						
Тема 5. Міжнародні відносини в Латинській Америці та Африці кін. ХХ - поч. ХХІ ст.		2	6			5						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 6. Міжнародний тероризм. Світова міграція.		2	2			5						
Разом за змістовим модулем 2		14	16			45						
<i>Усього годин</i>		20	20			60						
Модуль 2												
<i>ІНДЗ</i>			-	-		-			-	-	-	
<i>Усього годин</i>		20	20			60						

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Країни Азії та Африки в 50-80 рр.	10
2	Міжнародні відносини в 50- 80 рр.	5
3	Кінець «холодної війни» ?	5
4	Східна Європа в кінці 80-90-х роках	15
5	Сучасні проблеми Євросоюзу та України	15

9. Індивідуальні завдання

1. Світова політика та корейські держави. Північнокорейська ядерна програма.
2. Загальна характеристика латиноамериканського регіону. Бразилія та Мексика – лідери регіону.
3. Латиноамериканська регіональна інтеграція. Міжнародні договори американських держав. Характеристика зовнішніх стосунків України. Війна з РФ.
4. Роль міжнародних організацій, їх класифікація.
5. Японія у сучасних міжнародних відносинах.
6. Зовнішня політика Індії та Пакистану.
7. Брексит. Вихід Великобританії з ЄС.
8. Проблема Палестини та близькосхідне мирне врегулювання. Статус Єрусалиму.
9. Розвиток ісламського руху на Близькому та Середньому Сході. ІДІЛ.
10. Сучасні проблеми Афганістану.
11. Зовнішня політика Індії та Пакистану.
12. Політика Китаю «Один пояс - один шлях».
13. Проблема Палестини та близькосхідне мирне врегулювання. Статус Єрусалиму.
14. Римський клуб, Давоський форум.
15. Сучасні проблеми Африки.
16. Інтеграційні процеси в Латинській Америці. Виникнення ЛАГ, МЕРКОСУР та інших груп.
17. Міжнародні наслідки розпаду СРСР.
18. Міжнародне становище Росії на початку 90-х рр. Еволюція зовнішньої політики Росії.
19. Війни в Нагірному Карабасі.

Розподіл балів

За роботу на лекція – 10;

За роботу на семінарах – 50;

За ІНДЗ – 10.

Екзамен – 30.

Методи навчання:

лекції та семінарські заняття з використанням методів активного навчання; індивідуальна робота (консультації, групові презентації тем); самостійна робота в бібліотеках і комп'ютерних мережах.

Методи контролю:

робота на практичних заняттях та лекціях, поточне письмове тестування, підготовка реферату, іспит.

Розподіл балів, які отримують студенти Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД).
3. Нормативні документи МОН України.
4. Ілюстративні матеріали.

5. Методичне забезпечення

5.1. Плани та методичні рекомендації до практичних занять

Тема 1. ЄС в системі міжнародних відносин (2 год.)

1. Створення ЄС. Основні напрямки спільної зовнішньої політики та безпеки ЄС.
2. Зовнішня політика Франції.
3. Зовнішня політика Великої Британії. Brexit.
4. Зовнішня політика Німеччини.
5. ЄС та Україна

Методичні рекомендації

Щоб розглянути питання ЄС в системі міжнародних відносин, рекомендується врахувати наступні методичні аспекти: Створення ЄС та його основні принципи: Початок Європейського співтовариства вугільної та сталевих промисловості та Європейського економічного співтовариства. Основні договори, що лежать в основі ЄС (Римський договір, Маастрихтський договір тощо). Принципи європейської інтеграції: спільний ринок, вільний рух людей, капіталу та послуг, спільна валюта, політичне співробітництво тощо. Спільна зовнішня політика та безпека ЄС: Механізми прийняття рішень та інструменти реалізації спільної зовнішньої політики (Рада ЄС, Європейська служба зовнішніх дій тощо). Приоритетні напрямки діяльності ЄС у сфері міжнародної безпеки та зовнішньої політики (кризове управління, миротворчі операції, політика сусідства, розвиток тощо).

Обговорюючи питання щодо зовнішньої політики Франції, варто зупинитися на таких моментах як: Стратегічні інтереси та пріоритети. Участь у міжнародних організаціях та міжнародних спільнотах. Роль у ЄС та вплив на формування зовнішньої політики ЄС.

Зовнішня політика Великої Британії після Brexit: Зміни в зовнішній політиці Великої Британії після виходу з ЄС. Реорганізація зовнішніх відносин з країнами ЄС та іншими партнерами. Пошук нових стратегічних партнерів та розвиток більш гнучкої зовнішньої політики.

Зовнішня політика Німеччини: Стратегічні інтереси та пріоритети. Роль у ЄС та вплив на формування зовнішньої політики ЄС. Співпраця зі сусідніми країнами та участь у міжнародних ініціативах.

ЄС та Україна: Партнерські відносини між ЄС та Україною. Підтримка ЄС у політичних, економічних та реформаторських процесах в Україні. Роль України у спільній зовнішній політиці ЄС та співробітництво у сфері безпеки та оборони.

Ці методичні рекомендації допоможуть здійснити комплексний аналіз та розглянути питання ЄС в системі міжнародних відносин на рівні окремих країн-членів та партнерів.

Література:

1. Александров О.С. Развитие спільної зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу. Перспективи для України [Електронний ресурс] / О.С. Александров // Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Aleksandrov-91492.pdf>
2. Асірян С. Р. та інші Вплив виходу Великої Британії на Європейський Союз. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:http://lsej.org.ua/11_2022/183.pdf
3. Корнійчук Л.В. Проблеми реформування ЄВРОПЕЙСЬКОГО Союзу на сучасному етапі. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/5936>.
4. Муравйов В.І. Асоціація як перший крок до інтеграції // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2009. – Вип. 86, ч. 1. – С.85-96.
5. Право Європейського Союзу: основи теорії: підручник / [Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.]; за заг. ред. І. В. Яковюка. – Харків: Право, 2019. – 360 с.
6. Рабінович С. П. Гармонізація права України з правом Євросоюзу у контексті проблеми балансування пріоритетів національної правової політики / С. П. Рабінович // Приватне право і підприємництво. – 2009. – Вип. 8. – С. 152-155.
7. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 24. – Ст. 1794.
8. Якименко Х. Основні підходи щодо розуміння правового статусу Європейського Союзу / Х. Якименко // Вісник Академії правових наук України [Текст]. - Харків: Право, 2008. - № 2. - С .262-272.

9. Яковюк І. Державний суверенітет національних держав у складі Європейського Союзу: проблеми визначення / І. Яковюк // Вісник Академії правових наук України. – 2004. – № 3 (38). – С. 114-126.
10. Яковюк І. Права людини в Європейському Союзі: загальнотеоретичний аналіз / І. Яковюк // Вісник Академії правових наук України. – 2009. – № 1 (56). – С. 55-64.

Тема 2. Глобалізація (2 год.)

1. Поняття глобалізація. Глобалісти та антиглобалісти.
2. Діяльність Римського та Білдербергського клубів.
3. Дж. Сорос та його фонди.
4. Давоський економічний форум.
5. К. Шваб та четверта промислова революція.

Методичні рекомендації

Визначаючи глобалізацію та ключові поняття визначте термін "глобалізація" із загальної перспективи. Проведіть порівняльний аналіз точок зору глобалістів і антиглобалістів.

Досліджуючи діяльність Римського та Білдербергського клубів розгляньте структуру та мету діяльності Римського клубу. Проведіть аналіз впливу Білдербергського клубу на глобальні справи та прийняття рішень.

Говорячи про Джорджа Сороса та його фондів, вивчіть біографію Джорджа Сороса та його вплив у сучасному світі. Аналізуйте діяльність фондів Сороса та їхній вплив на економіку, політику та суспільство.

Розкриваючи питання присвячене Давоському економічному форуму, розгляньте історію та цілі Давоського економічного форуму. Проаналізуйте ключові теми та обговорення на форумі, їхній вплив на глобальні тенденції.

При розгляді останнього питання заняття доцільно буде, розглянути концепцію четвертої промислової революції Клауса Шваба. Проаналізувати вплив цієї революції на економіку, технології та суспільство, зокрема її роль у глобалізаційних процесах.

Література:

1. Білорус О. Г. Глобальна структурна криза та трансформації фінансової світ-системи / О. Г. Білорус // Фінанси України. - 2014. - № 4. - С. 32-45. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2014_4_4
2. Нартова І. В. , Коломієць Є.О. Глобалізація та її вплив на розвиток світового виробництва. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/71926050.pdf>
3. Переклад і видання доповідей та книг Римського клубу. <http://www.clubofrome.org.ua/proekti/pereklad-vidannya-poshirennya/>
4. Правителі держав під керівництвом Клауса Шваба. <https://voxukraine.org/ru/konspyrologyua-pravytelstva-stran-pod-rukovodstvom-klausa-shvaba-vnedryayut-ynnovatsyy-dlya-kontrolya-naselenyya>.
5. Світовий економічний форум назвав топ-10 навичок майбутнього <https://osvitoria.media/news/svitovyj-ekonomichnyj-forum-nazvav-top-10-navychok-majbutnogo/>
6. Сокол К. М., Сидоренко М. О. Доповіді Римського клубу про перспективи виживання людства в умовах глобалізації (огляд літератури)
7. Фонд «відродженні» і Дж. Сорос в Україні: кого фінансують і навіщо. <https://vsirazom.ua/article/fond-vidrodzhennya-i-dzhordzh-soros-v-ukrayini-kogo-finansuyut-i-navishho>.
8. Шаравара О. О. Клаус Шваб «Четверта промислова революція»: світоглядні настанови. <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/11760>.
9. Шевченко Олена. Глобальні виклики сучасності: проблема класифікації та пріоритезації. <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/47>

Тема 3. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході (6 год.)

1. Проблема Палестини: історія та сучасність.
 - А) Утворення Ізраїльської держави. Статус Єрусалиму.
 - Б) Арабо-ізраїльські війни. Спроби США вирішити проблему мирним шляхом.
 - В) Загострення конфлікту у 2023 р.

2. Криза у Перській затоці і її вплив на міжнародні відносини. Операції «Буря в пустелі» та «Шок та трепет». Сучасний Ірак.
3. Республіка Іран в системі міжнародних відносин.
4. Афганська проблема. Талібан.
5. Діяльність ІДІЛ та війна в Сирії.
6. Туреччина в системі міжнародних відносин. Питання незалежності курдів.

Методичні рекомендації

Розгляньте історичний контекст формування Ізраїльської держави та її вплив на сучасну політичну ситуацію. Дослідіть статус Єрусалиму та його значення для конфлікту між Ізраїлем і Палестиною.

Проаналізуйте арабо-ізраїльські війни та спроби міжнародного співтовариства вирішити конфлікт мирним шляхом. Опишіть операції "Буря в пустелі" та "Шок та трепет" та їхні наслідки для регіону.

Проаналізуйте сучасну політичну ситуацію в Іраку та її вплив на міжнародні відносини. Розгляньте зовнішню політику Ірану та його відносини з іншими країнами та міжнародними організаціями.

Дослідіть історію та вплив Талібану на політичну ситуацію в Афганістані та регіоні в цілому.

Розгляньте виникнення та діяльність ІДІЛ у контексті міжнародного тероризму та його вплив на ситуацію в Сирії.

Проаналізуйте питання курдської незалежності та вплив Туреччини на регіональну політику в контексті внутрішніх та зовнішніх викликів.

Кожен з цих пунктів можна доповнити кейсами, прикладами та аналітичними матеріалами для глибшого розуміння ситуації та стимулювання обговорення. Додатково можна провести дебати або групові обговорення для активізації учасників.

Література:

1. Бруз В.С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1995. – 355 с.
2. Волохов В. Сирія після Сочі. Незалежний центр геополітичних досліджень «Борисфен Інтел». URL: http://bintel.com.ua/uk/article/11-29_syria.
3. Дванадцять років кривавці війни: чим сьогодні живе Сирія? <https://adastra.org.ua/blog/12-rokiv-krivavoyi-vijni-chim-sogodni-zhive-siriya>

4. Дівак В.В. Країни «Великого Близького Сходу» та Північної Африки в контексті глобального переформатування регіону. Держава і право. Вип. 56. С. 576–587.
5. Кіссе А.І. Етнічний конфлікт: теорія і практика управління. Політологічний аналіз: Монографія / А.І. Кіссе. – К.: Логос, 2006. – 380 с.
6. Кияниця Л.Л. Вплив «Арабської весни» на співвідношення сил на Близькому Сході: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.04. Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2015. 20 с.
7. Краснюк І.В. Наслідки Арабської весни в політиці Близького Сходу. Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2016. Вип. 23(2). С. 148–154.
8. Маттіас фон Гайн Війна в Іраку: брехня та порушення міжнародного права. 20 березня 2023 р. <https://www.dw.com/uk/vijna-v-iraku-brejna-ssa-ta-porusenna-miznarodnogo-prava/a-65048573>
9. Троян СС Арабські революції 2010-2011 років та їх наслідки. Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2012. Вип. 19: Зовнішня політика і дипломатія: досвід, моделі, традиції (до 95-ї річниці дипломатичної служби України). С. 170–176.
10. Чого чекати від новообраного президента Туреччини. <https://forbes.ua/svit/cherгова-peremoga-erdogana-na-shcho-ochikuvati-dali-mirkuuyut-politico-i-bloomberg-29052023-13891>
11. Ямпольська Л. М. Етноконфесійні конфлікти на Сході. – Харків, 2011.

Тема 4. Війни на теренах Югославії (2 год.)

1. Розпад Югославії та утворення нових незалежних держав.
2. Міждержавні конфлікти в Словенії та Хорватії
3. Конфлікт в Боснії і Герцеговині та процес врегулювання.
4. Війни в Косово.
5. Роль НАТО у врегулюванні конфліктів.
6. Сучасне становище балканських держав.

Методичні рекомендації

Розглядаючи питання пов'язані з війнами на теренах колишньої Югославії, варто проаналізувати причини розпаду Югославії. Розгляньте процеси відокремлення регіонів та утворення нових держав, таких як Хорватія, Словенія, Македонія, Боснія і Герцеговина та інші. Проаналізуйте причини та хід військових дій у Словенії та Хорватії. Розгляньте міжетнічні та політичні проблеми, що спричинили конфлікти.

Вивчаючи конфлікт в Боснії і Герцеговині та процес врегулювання, вивчіть причини та характер конфлікту в Боснії і Герцеговині. Проаналізуйте міжнаціональні та релігійні аспекти конфлікту. Вивчіть міжнародні зусилля щодо врегулювання конфлікту та побудови миру.

Розкриваючи питання щодо війни в Косово, розгляньте причини та хід військових дій в Косово. Проаналізуйте роль міжнародних акторів, зокрема НАТО, у врегулюванні конфлікту.

Визначаючи роль НАТО у врегулюванні конфліктів, вивчіть дії НАТО в контексті балканських війн. Проаналізуйте ефективність та наслідки втручання НАТО у розвиток подій.

Розкриваючи завершальне питання заняття присвячене сучасному становищу балканських держав, проаналізуйте сучасну політичну та економічну ситуацію в балканських державах. Розгляньте їхній шлях до демократії та євроінтеграції.

Література:

1. Бірюкова О.О. Сучасні Балкани: внутрішньополітичні проблеми тазовнішньополітичні перспективи.<https://core.ac.uk/download/pdf/46587305.pdf>.
2. Дудка Р. А.«Военные конфликты в Косово и мировая политика»// Проблеми міжнародних відносин. Зб. Наук. Праць, Серія: політичні науки. Вип. 15.-К., 2019.-с.129-146.
3. Жук П. Етнополітична карта світу ХХІ століття / Жук П., Мазур Н., Соломонюк Р., Турчак Р. – Тернопіль: Мандрівець, 2000. – 240 с.
4. Єславич Б. Історія Балкан ХХ століття / Пер. з англ. Р. А. Семків. – К.: Свенас, 2004. – 600 с.
5. Маначинський О., Пронкін Є., Рудяков П. Югославія: глибоке коріння кризи // Вісник Академії наук України. – 1993. - № 12. – С. 12-20.
6. Маначинський О. Централізація чи сепаратизм? // Політика і час. – 2002. - № 4. – С. 38-43.

7. Маначинский А. Я. Югославия: приговор вынесен. – К.: Изд. дом «Румб», 2005. – 288 с.
8. Палій Ганна Крах Югославії: від єдиної держави до національної фрагментації Західних Балкан.
<https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/84496a8b-aaf8-4caa-b2df-5939c76e4b16/content>.
9. Перепелиця Г. М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи; Національний ін-т стратегічних досліджень при Президентові України. - К.: Стилос ПЦ „Фоліант”, 2003. - 254 с.
10. Сагай І. М. Співпраця з міжнародним трибуналом колишньої Югославії як умова нормалізації відносин союзної республіки Югославія зі світом.
<http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/1876>

Тема 5. Міжнародні відносини у країнах Азійсько-Тихоокеанського регіону наприкінці ХХ - поч. ХХІ ст. (4 год.)

1. Основні характеристики АТР як геополітичного простору.
2. Відносини Японії з США та РФ та КНР.
3. Китайська народна республіка – друга економіка світу.
4. Зовнішні стосунки КНР.
5. Перспективи «великого Китаю». Питання Тайваню.
6. Проблема двох Корей.
7. Індійсько-пакестанський та індійсько-китайський конфлікт.
8. Індія у фокусі світової політики.

Методичні рекомендації

Розкриваючи основні характеристики АТР як геополітичного простору, огляньте географічні, економічні та політичні особливості Азійсько-Тихоокеанського регіону. Проаналізуйте його важливість у глобальних міжнародних відносинах.

При вивченні відносин Японії з США, РФ та КНР, розгляньте історію та сучасний стан відносин Японії зі Сполученими Штатами, Росією та Китаєм. Проаналізуйте економічні, політичні та військові аспекти цих відносин.

Обговорюючи питання присвячене Китайській Народній Республіці – другій економіка світу, вивчіть економічний розвиток Китаю та його вплив на міжнародні відносини. Проаналізуйте

стратегічні партнерства Китаю з іншими країнами та міжнародними організаціями.

Говорячи про зовнішні стосунки Китаю, розгляньте політичні та економічні відносини Китаю з іншими країнами та регіонами світу. Проаналізуйте стратегічні цілі та інтереси Китаю в міжнародній арені.

Обговорюючи перспективи «великого Китаю». Питання Тайваню, розгляньте історію та сучасність питання щодо статусу Тайваню. Проаналізуйте можливі сценарії розвитку подій та їх вплив на міжнародну політику.

При висвітленні питання проблеми двох Кореї, вивчіть історію та сучасність конфлікту між Північною та Південною Кореєю. Проаналізуйте можливі шляхи врегулювання конфлікту та їх вплив на стабільність у регіоні.

Розкриваючи індійсько-пакистанський та індійсько-китайський конфлікт, розгляньте історію та сучасність конфліктів між Індією, Пакистаном та Китаєм. Проаналізуйте можливі шляхи вирішення конфліктів та їх вплив на стабільність у регіоні.

При обговоренні питання щодо Індії у фокусі світової політики, вивчіть геополітичне значення та міжнародні амбіції Індії. Проаналізуйте роль Індії у світових відносинах та її співпрацю з іншими країнами та регіонами.

Література:

1. Азіатсько-Тихоокеанський регіон: історія і сучасність: навч. посіб. Київ: Вища школа, 1993. – 91 с.
2. Дорошко М.С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору. К.: Ніка-Центр, 2011. – 228 с.
3. Дорошко М.С., Шпакова Н.В. Геополітичне середовище та геополітична орієнтація країн СНД. К.: Центр учбової літератури, 2011. – 204 с.
4. Ігнат'єв П.М. Країни Азії. Особливості культури та побуту. Чернівці: Книги – ХХІ століття, 2011. – 339 с.
5. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000 рр.). – Підручник / Гайдуков Л. Ф., Кремень В. Г., Губерський Л. В. – К., Либідь, 2001 – 621 с.
6. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2009. – 352 с.

7. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин [Текст]: навч. посіб. / С. О. Шергін. Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. – 204 с.

Тема 6. Латинська Америка (2 год.)

1. Особливості розвитку держав Латинської Америки після другої світової війни.
2. Політика США в регіоні. «Союз заради прогресу», «Доктрина Джонсона – Манна». Окупація Гренади у 1983р.
3. Територіальні претензії між державами регіону.
4. Бразилія, Аргентина та Мексика в системі міжнародних відносин.
5. Куба в сучасній політиці.

Методичні рекомендації

При обговоренні особливостей розвитку держав Латинської Америки після другої світової війни варто здійснити вивчення подій, які передували Другій світовій війні та вплинули на розвиток Латинської Америки. проаналізувати основні політичні, економічні та соціокультурні тенденції у регіоні після війни. З'ясувати особливості переходу до демократії та авторитарних режимів. Дослідити процеси демократизації та авторитаризації у країнах Латинської Америки. проаналізувати фактори, що вплинули на зміну політичних систем у регіоні.

При висвітленні другого питання, вивчіть основні стратегії та ініціативи США у Латинській Америці, такі як "Союз заради прогресу" та "Доктрина Джонсона – Манна". Проаналізуйте приклади втручання США у регіональні справи, такі як окупація Гренади у 1983 році.

Обговорення питання щодо територіальних претензій між державами регіону, передбачає розгляд конфліктів та територіальних претензій між державами Латинської Америки. Аналізу наслідків цих конфліктів на стабільність та розвиток регіону.

При визначенні місця Бразилії, Аргентини та Мексики в системі міжнародних відносин, дослідіть роль Бразилії, Аргентини та Мексики у міжнародних відносинах. Проаналізуйте їхні стосунки з іншими регіональними акторами та глобальними силами.

Говорячи про Кубу в сучасній політиці, вивчіть історію та сучасний стан політики на Кубі. Проаналізуйте вплив Куби на

регіональну та світову політику, зокрема її відносини зі Сполученими Штатами та іншими країнами.

Література:

1. Головченко В. І. Регіонознавство: Азія, Африка і Латинська Америка: Навчальний посібник. – К., 2012.
2. Зовнішня політика країн Латинської Америки. Навч. посіб. за редакцією Н. В. Гаврилової. Маріуполь 2020. -397с.
3. Киридон А. М., Аладіна О., Гусейнова О. Латинська Америка в сучасному світі: основні тенденції розвитку. <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/2945>
4. Кормич Л. І. Світовий політичний процес: глобальний та національний вимір: Навчальний посібник. – Одеса, 2017.
5. Пазізіна К. В. Уніят А. В. Світова та європейська інтеграція. Тернопіль, 2013. 258с.

Тема 7. Міграція в сучасному світі. (2 год.)

1. Причини виникнення загальносвітових проблем.
2. Види та шляхи міграції.
3. Проблеми з міграцією в США.
4. Проблеми з мігрантами в ЄС.
5. Українські мігранти.

Методичні рекомендації

Розгляд причин виникнення загальносвітових проблем міграції передбачає собою вивчення економічних, політичних, соціокультурних та екологічних факторів, які впливають на зростання міграції. Аліз глобальних тенденцій та викликів, пов'язаних зі зростанням міграційних потоків.

При обговоренні видів та шляхів міграції, дослідіть різні види міграції, такі як економічна, політична, біженців, сімейна тощо. Проаналізуйте різні шляхи міграції, включаючи легальну та нелегальну міграцію, транзитні маршрути, різні типи транспорту тощо.

Визначаючи проблеми з міграцією в США, вивчіть основні проблеми, пов'язані з міграцією в Сполучених Штатах, такі як нелегальна міграція, контроль кордонів, імміграційна політика тощо. Проаналізуйте реакцію суспільства та уряду на ці проблеми.

Обговорюючи проблеми з мігрантами в Європейському Союзі, розгляньте проблеми, що виникають у зв'язку з прийомом та інтеграцією мігрантів в країни ЄС, такі як соціальна адаптація, культурні розбіжності, правовий статус тощо. Проаналізуйте міграційну політику та стратегії країн ЄС.

Розкриваючи останнє питання заняття, вивчіть особливості міграційних потоків з України та їх вплив на українське суспільство та економіку. Проаналізуйте основні країни прийому для українських мігрантів та їх умови життя та роботи.

Література:

1. Весельська Л. А. Теоретичні аспекти регулювання міжнародної міграції в умовах глобалізації. // Держава та регіони. Серія Державне управління, 2016. - №3(55). – с. 17-22.
2. Головченко В. І. Регіонознавство: Азія, Африка і Латинська Америка: Навчальний посібник. – К., 2012.
3. Кормич Л. І. Світовий політичний процес: глобальний та національний вимір: Навчальний посібник. – Одеса, 2017.
4. Чайковський Ю. В. Глобальні проблеми людства як доказ необхідного осмислення міжнародного права. //Актуальні проблеми політики. Зб. Наук. Праць. 2006.- Вип. 29. –с.586-590.
5. Чайковський Ю. В. Міжнародна міграція і внутрішня безпека держави./ Ю. Чайковський// Правова держава. – 2019. -№ 33. С. 173-178.

5.2. Запитання до екзамену

1. Світова політика як наука.
2. Загальні методологічні основи міжнародних досліджень.
3. Поняття «міжнародна безпека». Сучасні загрози світовій безпеці.
4. Глобалізація як тенденція сучасного світового розвитку. Катаклізми глобалізації.
5. Поняття «світовий конфлікт». Соціальна природа конфліктної взаємодії в світовій політиці.
6. Основні тенденції розвитку сучасних міжнародних відносин.
7. Створення СНД, Таможнього союзу та ОДКБ. Сучасні проблеми.
8. Європейський союз як приклад регіональної глобалізації.
9. Міжнародні регіональні організації в сучасній Європі.
10. Німеччина – локомотив сучасної Європи.
11. Франція – держава з глобальними інтересами.
12. Зовнішні пріоритети Великої Британії.
13. Характерні риси сучасної зовнішньої політики США.
14. Проблема Косово: етапи та перспективи вирішення.
15. Загальна характеристика близькосхідного регіону.
16. Війни в Іраку («Буря в пустелі», «Шок і трепет»). Сучасні проблеми держави.
17. Курдська проблема. Туреччина – лідер регіону.
18. Сирія в сучасній світовій політиці.
19. Ключові проблеми Азійсько-тихоокеанського регіону.
20. Китай у світовій політиці. Проблема Тайваню. Відносини з Японією та Індією.
21. Світова політика та корейські держави. Північнокорейська ядерна програма.
22. Загальна характеристика латиноамериканського регіону. Бразилія та Мексика – лідери регіону.
23. Куба в колі інтересів світових держав.
24. Характеристика зовнішніх стосунків України. Україна на шляху до Євросоюзу.
25. Ісламський радикалізм та діяльність терористичних угруповань.
28. Афганська держава та її проблеми. Талібан.
29. Проблема Палестини та близькосхідне мирне врегулювання. Статус Єрусалиму.
30. Японія у сучасних міжнародних відносинах.
31. Глобальні проблеми людства.
32. Світова міграція та шляхи вирішення проблем.

6. Рекомендована література

1. Асиметрія міжнародних відносин / Під ред. Г.М. Перепелиці, О.М. Субтельного. – К., 2005.
2. Бардін Олександр Насильство, війна, тероризм як способи розв'язання конфліктної ситуації: політологічний аналіз сутності понять // Людина і політика. - К., 2003. - №5. - С.83-95
3. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство. – 2006. – 203 с.
4. Бодрук О. Європейські прагнення та американські можливості. Вплив взаємовідносин США та їх європейських партнерів на подальшу долю НАТО // Політика і час. – 2004. – №3.
5. Бондаренко Д., Романенко Д. Сучасне геополітичне значення НАТО: розширення чи розпад? // Персонал. - К., 2006. - №9. - С.35-40
6. Бруз В.С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів: Навчальний посібник. - Київ: Либідь, 1995. - 111 с.
7. Гайдуков Л.Ф., Кремень В.Г., Губерський Л.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник. - Київ: Либідь, 2001. - 624 с.
8. Гальчинський А.С. Україна на перехресті геополітичних інтересів. – К. 2002.
9. Головатий М. Глобалізація тероризму / М. Головатий; О. Чебан; Є. Колодійчук // Урядовий кур'єр. - Київ. - 2004. - №225. - С.7
10. Голуб Н. В., Клімкін П. А. Україна та міжнародні організації: Інформаційно-довідкове видання. - К.: Кондор, 2003. - 212 с.
11. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу: Навчальний посібник. - К., 2006. - 300 с.
12. Діалог цивілізацій: протиріччя глобалізації. Матеріали Другої Всесвітньої конференції. – К., 2003.
13. Європейська інтеграція / Укладачі Маркус Яхтенфукс, Беата Колер-Кох. – К., 2007. – 394 с.
14. Європейський Союз: заснування та етапи становлення: Навчальний посібник. – К.: Ін Юре, 2001. - 448 с.
15. Європейський Союз: політика, економіка, право. Навчальний посібник / За ред. Н.В. Антонюк, М.М. Микієвича. – Львів, 2005.
16. Каспрук В. НАТО: контекст нового клімату світової безпеки // Сучасність. - Київ. - 2004. - №5. - С.77-89
17. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні системи. Світова політика: Навчальний посібник. - К.: ФАДА, ЛТД, 2001. - 224 с.

18. Кремень Т. Державний суверенітет у добу глобалізації // Політика і час. – 2003. – №10.
19. Кучинський В. З розумінням потреби істотних змін. ООН та геополітичні виклики сучасності: роль та ефективність Організації у розв'язанні глобальних проблем // Політика і час. – 2004. – №3.
20. Ліпкан В. А. Основи терорології (синергетична теорія тероризму). - К.: КНТ, 2006. - 84 с.
21. Маддісон В. В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. – К., 1997.
22. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – К.: Знання, 2007. - 461 с.
23. Міжнародні відносини і євроантлантична інтеграція України / Під заг. ред. Л.С. Голопатюка. - К.: Оствіта України, 2005. - 404 с.
24. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А.С. Філіпченко, В.С. Будкін, М. А. Дудченко. – К., 2004.
25. Міжнародні організації / За редакцією Козака Ю. Г., Ковалевського В. В., Кутайні З. та ін. - Видання 2-ге, перероблене і доповнене. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 440 с.
26. Міжнародні організації: Навчальний посібник / За ред. Кучика О. С. - К.: Знання, 2007. - 749 с.
27. Політика європейської інтеграції: Навчальний посібник / Під ред.: Воронкової В. Г. - К.: ВД „Професіонал”, 2007. - 512 с.
28. Сакович В. Антиглобалізм: стан і перспективи // Політичний менеджмент. – 2005. – №1.
29. Салабай В. Ф., Дудко І. Д., Борисенко М. В., Чуб М. П. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ - поч. ХХІ ст.: Навчальний посібник. - К.: КНЕУ, 2006.-368 с.
30. Світова та європейська інтеграція / За ред проф. Я.Й. Малика. – Львів, 2005.
31. Сенченко Микола Тероризм - винахід міжнародних банкірів для поневолення світу // Персонал. - К., 2006. - №4. – С.6-23
32. Спеціалізовані установи системи ООН: Навч.посібник / Ред. В.С.Бруз. - Київ: Либідь, 1995. -116 с.
33. Теория международных отношений: Хрестоматия / Сост. П.А. Цыганков. – М.: Гардарики, 2002. - 400 с.
34. Тероризм та боротьба з ним: Аналітичні розробки, пропозиції наукових і практичних працівників. Міжвідомчий науковий збірник, Т.19 / Ред. А.І. Комарова, Ю.В. Землянський, М.О.

Потебенько. - Київ: Науково-дослідний інститут „Проблеми людини”, 2000. - 610 с.

35. Указ Президента України „Питання національних координаторів співробітництва України з НАТО” від 4 травня №380 // Офіційний вісник Президента України. - К.: ДП „НВЦ „Євроатлантикінформ”. - 2007. - №7. - С.22-23

36. Україна в системі міжнародних відносин в умовах глобалізації: Матеріали наук. конференції, Київ, 9 лютого / Новицький В. Є. - К.: В-во європейського у-ту, 2005. – 240 с.

37. Циганкова Т. М., Гордєєва Т. Ф. Міжнародні організації: Навч. посібник. - 2-е вид., перероб. і доп. - Київ: КНЕУ, 2001. - 340 с.

38. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навч. посіб. – Львів, 2005.

Навчальне видання

Дудка Р. А., Прудько В. О.

**МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ
ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА**

*Навчально-методичні матеріали
та плани семінарських занять
для студентів 2-го курсу
факультету філології, історії та політико-юридичних наук*

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка та макетування – О. В. Борщ

Підписано до друку 14.06.24 р.
Гарнітура Computer Modern.
Замовлення № 22

Формат 60x84/16
Обл.-вид. арк. 1,34
Ум. друк. арк. 2,1

Папір офсетний
Ел. вид-ння

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3^А
(04631) 7–19–72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.